Valtiokonttori
Kansalaispalvelut

Lausunto VK/746/00.02.04/2018

26.9.2018

Eduskunta
Puolustusvaliokunta

PuV@eduskunta.fi

HE 122/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain ja asevelvollisen kuoltua suoritettavasta taloudellisesta tuesta annetun lain muuttamisesta

Valtiokonttorin lausunto yllä mainitusta hallituksen esityksestä

Eduskunnan puolustusvaliokunta on pyytänyt Valtiokonttorin asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä koskien asevelvolliselle aiheutuvan pysyvän vamman ja kuoleman johdosta maksettavasta lisäkorvauksesta. Tämän vuoksi Valtiokonttori esittää lausuntonaan seuraavaa:

Hallituksen esityksessä ehdotetaan ensinnäkin, että sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annettuun lakiin (1521/2016) lisätään uusii 11 a §, jonka perusteella lain nojalla korvattavan vamman tai sairauden aiheuttamasta pysyvästä haitasta maksetaan kertakaikkinen lisäkorvaus. Säännöstä sovellettaisiin asevelvollisuutta suorittaviin, siviilipalvelusta suorittaviin sekä naisten vapaaehtoista palvelusta suorittaviin. Jotta vahinko olisi ehdotuksen mukaan korvattava, tulee sen olla sattunut palvelusta suorittaessa tai sen edellyttämillä tai siihen välittömästi liittyvillä matkoilla taikka että vahinkotapahtuman syynä ovat palveluspaikan olosuhteet. Korvaus määräytyisi vastaavalla tavalla ja saman suuruisena kuin mitä laissa tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävässä (1522/2016) on säädetty.

Valtiokonttori pitää ehdotettua asevelvollisille suunnattua pysyvästä haitasta maksettavaa lisäkorvausta perusteltuna. Soveltamisalan rajaus asevelvollisiin ja siviilipalvelusmiehiin sekä vapaaehtoista palvelusta suorittaviin naisiin on Valtiokonttorin käsityksen mukaan asianmukainen, kun otetaan huomioon asevelvollisuuden luonne ja muiden ryhmien osalta palveluksen ja palvelusolosuhteiden yhdenmukaisuus asevelvollisuuden suorittamiseen nähden.

Ehdotuksen mukaan oikeutta lisäkorvaukseen ei olisi silloin, kun vahinko sattuu lomalla tai muutoin vapaa-aikana näihin liittyviä matkoja lukuun ottamatta. Tätä rajausta on pidettävä perusteltuna erityisesti siksi, että kyseessä on erityinen lisäkorvaus tavanomaisen palvelustapaturmakorvauksen lisäksi eikä sitä ole aihetta laajentaa kattamaan muita kuin suoranaisesti palveluksesta johtuvia vahinkoja.

Toiseksi esityksessä ehdotetaan uutta lisäkorvausta asevelvollisen, siviilipalvelusta suorittavan ja naisten vapaaehtoista palvelusta suorittavan kuoleman johdosta. Lisäkorvauksesta ehdotetaan säädettäväksi asevelvollisen kuoltua suoritettavasta taloudellisesta tuesta annetussa laissa. Vastaavalla tavalla kuin edellä, tämänkin lisäkorvauksen soveltamisala ehdotetaan rajoitettavaksi sotilastapaturman ja ammattitaudin korvaamisesta annetun lain tarkoittamaan vahinkotapahtumaan, joka on sattunut päiväohjelman mukaisessa

palveluksessa tai siviilipalvelusvelvollisen työssä tai matkalla palvelukseen tai palveluksesta samoin kuin vapaa- tai loma-aikana sattunut vahinko, joka johtuu palvelus- tai työpaikan olosuhteista.

Lisäkorvauksen edunsaajiksi ehdotetaan edunjättäjän puolisoa ja lapsia sekä toissijaisiksi edunsaajiksi vanhempia. Puolison ja lasten osalta ehdotetaan korvausmääräksi samaa kuin laissa tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävässä on näille säädetty lisäkorvauksena maksettavaksi eli puolisolle 200 000 euroa ja kullekin lapselle 40 000 euroa kertakaikkisena suorituksena. Mikäli edunjättäjällä ei olisi puolisoa tai lapsia, olisivat hänen vanhempansa oikeutettuja 20 000 euron määräiseen kertakaikkiseen korvaukseen.

Valtiokonttori pitää ehdotettua esitysluonnosta kuolemantapauksen johdosta maksettavasta lisäkorvauksesta kannatettavana. Soveltamisalan henkilöllinen sekä ajallinen ja paikallinen ulottuvuus ovat perusteltuja samoin perustein kuin edellä pysyvän haitan lisäkorvauksen osalta on todettu samoin kuin se, että lisäkorvauksen määrät puolison ja lasten osalta noudattavat tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävässä annetussa laissa määriteltyjä korvauksia. Korvausmäärän suuruutta näiden henkilöryhmien osalta puoltaa se, että he ovat aina varsin nuoria henkilöitä, joiden taloudellisen tilanteen turvaaminen on perusteltua toisen puolison ja vanhemman äkillisen kuoleman johdosta.

Korvausturvan ulottamista edunjättäjän vanhempiin voitaneen pitää hyväksyttävänä lähinnä kuolemantapauksen yllättävyydestä johtuvasta kohtuullisuuden vaatimuksesta. Edunjättäjä, vaikka onkin täysi-ikäinen, asunee useimmiten vielä vanhempiensa taloudessa tai on lähiaikoina muuttanut sieltä omaan asuntoonsa. Edunjättäjän ja hänen vanhempiensa välillä voi siten olla vielä kiinteät siteet, vaikkakaan vanhemmat eivät olekaan taloudellisesti lapsestaan riippuvaisia. Näin ollen ehdotetun kärsimysluonteisen korvauksen maksamista voi pitää kohtuullisena. Määrältään ehdotettu 20 000 euroa on Valtiokonttorin käsityksen mukaan varsin korkea vastaavanlaisiin kärsimyksestä yleensä suoritettaviin korvauksiin. Esimerkiksi Henkilövahinkoasiain neuvottelukunnan vuonna 2017 julkaisemissa suosituksissa surmansa saaneen lapsen vanhemmille aiheutuneesta kärsimyksestä suositellaan yleisen oikeuskäytännön mukaisena korvauksena maksettavaksi 3 000 – 12 000 euroa.

Hallituksen esitykseen sisältyy myös takausvastuuta koskevan harkinnanvaraisen tuen kumoamista koskeva ehdotus. Tältä osin voi todeta, että kyseinen säännös ei ole korvauskäytännössä realisoitunut, joten sen kumoamista tässä yhteydessä voidaan pitää tarkoituksenmukaisena.

Lopuksi Valtiokonttori pitää erityisen tärkeänä, että korvauksiin tarkoitettu määräraha samoin kuin tietojärjestelmien edellyttämiin muutoksiin tarkoitettu määräraha myönnetään sille hallituksen esityksessä ilmenevän mukaisesti.

Lakiasiainpäällikkö Pekka Syrjänen